

YTTRANDE

2017-05-24

Ku2017/00761/KO

Kulturdepartementet
Enheten för konstarterna
ku-registrator@regeringskansliet.se

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds remissvar avseende Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop - framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen (Ds 2017:8)

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) är Sveriges största museiförening med 557 medlemsmuseer (2017-05-05). Medlemmarna i föreningen rekryteras från orter över hela Sverige. ArbetSam har i samarbete med Arbetets museum identifierat cirka 1 500 museianläggningar i Sverige. Driftsformerna för dessa museer är mycket varierade. Här finns enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

Bakgrund

På arbetslivsmuseerna berättar man om människor, deras liv och deras drömmar och om arbetets vardag men också om maskiner och teknik. Gemensamt för arbetslivsmuseerna är att man huvudsakligen arbetar med den senare delen av 1800-talets och 1900-talets historia. Under den perioden utvecklades Sverige till ett industriland. Industrianläggningarna i Sverige lokaliserades till strömmande vatten och dammar där det fanns tillgång till vattenkraft. Sveriges industrialisering skedde därigenom på små orter som sedan utvecklades till större bruksorter.

Många industrianläggningar har bevarats och visas idag upp som arbetslivsmuseer. Dessa museer drivs till största delen av ideellt arbetade personer som berättar om den egna bygden och människorna som var verksamma där. Detta har varit möjligt genom de lokala museibyggnas enträgna, tålmodiga och uppoffrande arbete. Det skulle vara omöjligt att förstå hur Sverige utvecklats det land det är idag, utan dessa ideella krafter. I den svenska museiskatten finns idag 1 484 arbetslivsmuseer som förmedlar industrisamhällets kulturarv.

ArbetSam är en museiförening som organiserar arbetslivsmuseer. Bevarandet av industrisamhällets kulturarv har i mycket stor omfattning överlåtits till civilsamhällets organisationer. Där finns de kunskaper och resurser som krävs för ett långsiktigt och hållbart bevarande av kulturarvet. ArbetSam arbetar för en vidare tolkning av industrisamhällets kulturarv genom att betona produktionens, sociala, politiska och kulturella sammanhang.

ArbetSam har valt att fokusera på de delar i remissen som berör eller kan komma att beröra arbetslivsmuseerna.

Synpunkter på Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop - framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkan

2.2 Kultursamverkansmodellens inriktning och omfattning

ArbetSam stödjer förslaget att Statens kulturråd aktivt bör verka för att inom befintliga ramar minska skillnader när det gäller tillgång till kultur i hela landet.

Det är av yttersta vikt att även arbetslivsmuseerna beaktas när man ser till besöksmål, kulturyttringar, antal besök på museer etcetera. Utöver de besöksmål som räknas upp i remissen finns ytterligare 1 500 arbetslivsmuseer.

Ur Riksantikvarieämbetets rapport "Attraktionskraft kulturmiljö - Antal besök till 260 platser 2013-2015":

I denna studie redovisas antalet besök till kulturhistoriskt värdefulla besöksmål över hela landet under åren 2013, 2014 och 2015. Besöksmålen har en geografisk spridning över hela landet, är ofta avgiftsfria, och erbjuder en mångfald av innehåll och perspektiv. Bland besöksmålen finns såväl arbetarbostäder och fabriker som fornlämningar, herresäten och parker. Resultatet visar att de 260 besöksmål med redovisad statistik som ingår i denna undersökning hade sammanlagt drygt 20 miljoner besök under 2015 och att antalet besök, för de tre år som studerats, ökar.

Arbetslivsmuseerna beräknas ha drygt 10 miljoner besökare per år, se RAÄs rapport "Man måste vara lite tokig".

Det är även av yttersta vikt att även arbetslivsmuseerna får ta del av Skapande skola på samma sätt som de har fått fram till 2016. Arbetslivsmuseerna drivs oftast ideellt och är därför i stort beroende av externa medel och samarbeten. Arbetslivsmuseerna är utmärkta som klassrum. Ett flertal av arbetslivsmuseerna har idag utvecklade pedagogiska program kopplade till Lgr 11, se exempel på www.arbetsam.com.

2.6 Samråd med det civila samhället

ArbetSam stödjer förslaget att dialogen med det civila samhället bör utvecklas inom kultursamverkansmodellen.

Arbetslivsmuseerna är viktiga aktörer i samhället. De finns över hela landet och engagerar omkring 15 000 personer.

Arbetslivsmuseer förmedlar berättelser om hur industrialismen och de stora folkrörelserna i form av liberalism, frikyrklighet, nykterhet, kvinnorörelse och arbetarrörelse formade det moderna demokratiska Sverige. Berättelserna förmedlas genom arbetslivsmuseernas fysiska rum runt om i landet och museerna lyfter på så vis den stora berättelsen om framväxten av det moderna, demokratiska och folkrörelseförankrade Sverige.

Arbetslivsmuseerna hanterar alltså industrisamhällets kulturarv och intresset för detta kulturarv växer. Men arbetslivsmuseerna har dessutom något annat att erbjuda det omgivande samhället; de har genom sin lokala närvaro, sin förankring i det industriella kulturarvet och sina demokratiska traditioner en trovärdighet som kommer att intressera inte minst våra politiker i framtiden. Arbetslivsmuseerna kommer genom sitt demokratiska arv att vara viktiga aktörer för att bygga goda och hållbara samhällen. Det är av stor vikt att man bjuder in arbetslivsmuseerna i nationella, regionala och lokala samtal och beslutsprocesser.

Lovisa Almborg, verksamhetsutvecklare

På uppdrag av:
Anders Lind, ordförande